Nr. 57. Anulu XXX.

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 4 Augustu 23 Iuliu 1867.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHI'A AUSTRIACA

Transilvani'a.

Pentru adunarea asociatiunei.

In urm'a determinarei adunarei generale a asociatiunei transilvane romane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu tienuta la Alb'a Iulia in 27, 28 si 29 Augustu 1866, adunarea aceiasi asociatiuni pentru anulu curentu, avendu a se tiené in Clusiu in 26/14 Augustu a. c. si sperandusse, ca catu mai multi membrii ai societatei voru participá la acest'a adunare; — pentrucá subscrisiulu comitetu se se póte din timpu ingrigí de procurarea cuartieroru necessarie, prin acest'a sunt poftiti toti acei P. T. Domni membri ai prelaudatei asociatiuni, cari voru dorí a vení la adunare, — cá se nu'si pregete a incunosciintiá de tempuriu pe subscrisiulu comitetu prin epistole francate, de poftescu cuartire private gratisu, — séu pe langa plata in óspetaria. —

Comitetulu pregatitoriu din Clusiu.

Clusiu in 28/16 Iuliu 1867.

Ioane Pamfiliu,

parochu si prot. gr. c. cá presiedinte.

Celelalte diuarie romane sunt rogate a primi acést'a invitare in pretiuitele loru colóne. —

Brasiovu 31 Iuliu.

Restaurationile din comitate procedu un'a dupa alta totu pe o córda, ad. pe córda esclusivitati. Romanii se afla petutindenea mai eschisi din candidatiuni prin feliurite apucaturi si resultatulu restaurationei e desamagirea. Apromisiunile facute: ce se voru implini dorintiele nationiloru, se mai pusera inca odata in cumpana si cine se va mai indoí despre definitiv'a tienta si valóre a promisiuniloru, fia de ce categoria voru fi, éra din ce gura voru esi, acela trebue se fia prea elementariu in cunoscinti'a politicei ómeniloru nostri. Cu o dovada mai multu ne dau si aceste restaurationi, ca fara dreptu nationalu politicu recunoscutu si demarcatu prin lege, nu potemu spera la neci o viétia politica, la neci o era de multiamire. Au avutu dara tactu destulu de maturu toti acei, cari facura propunerile pentru representatiune in favórea reabilitarii drepturiloru nóstre politice nationali, pentruca cine 'si parasesce terenulu celu securu pentru lupta e fiiulu caderii. Municipiale cu representationi precumpanitórie romane au ecsempte de constantia in lupta. Fortes creantur fortibus et bonis, (bravii se formézа prin bravi si prin cei buni). Éca unu ecsemplu in frunte si se'lu imitamu sprijinindulu:

— Comitatulu Zarandului e cununa'a comitateloru romane. Elu a emisu o circularia la tóte comitatele, cari au misioriati nemaghiare, in care dechiara, ca emisele tramise dela ministeriu in limb'a maghiara nu le va primí in consultare, fiinduca maiorit'atea precumpanitória a locuitoriloru din comitatu vorbesce romanesce si numai o parti'a mica pricepe emisele maghiare. Cottulu Zarandului provóca dara tóte comitatele de asemenea conditiune, cá se'i apere rugamintea, ce s'a indreptat'o catra ministeriu, pentrucá regimulu se si tramita pe viitoriu emisele in limb'a romana catra comitatulu Zarandului.—Asié vedi unde oficialii romani si-au sciutu castigá incredérea connationaliloru prin actiunile sale cele drepte si binefacatóre ei nu s'au insielatu, ca voru fi totudéuna spriginiti intru aperarea drepturiloru nationali si a pusetiunii barbatiloru sei. „Astfeliu o romanulu etc." —

Acum comitatele din tóta Ungari'a se punu la proba, déca vréu séu déca respingu drépt'a acesta pretensiune. Municipiale romane cu unu facsimile pentru recunóscerea dreptului politicu nationalu voru implini dorintiele intregei nationi. —

(Scirí economice.) In cele mai multe tienuturi ale Transilvaniei resultatulu secerisiului corespunde sperantiloru respicate si in acestea foi cu alta ocasiune. Caldorele mari ce durara vreo dóua septemani copsera granatiale de tómna mai intardiete. Papusoiulu inca se arata pres frumosu. Pretiurile cerealeloru scadu pre catu secerisiulu naintéza.

Facia cu binecuventarile naturei care ne astépta ne tienemu si noi de datorintia a re'm-prospeta proprietariloru si comuneloru consiliulu si chiaru rugarea nóstra, pentrucá indata ce'si voru vedé fruptele ostenseleloru, se nu lipsésca a le asecura pe la societatile cele mai renumite, pentrucá in cursu de 5—6 luni pana la fines trierstolui si chiaru pana in primavéra se póta dormi odihniti. Societati de asecurare sunt mai multe, economii nostrii se mérga la agentii celoru mai renumite. (Noi suntemu asecurati la cea generala dela Triest'a) Precum „Siebenb. Zeitschrift etc." din Sibiiu, asié si noi ne luamu voia a face in interesulu poporimii apelu la intieleginti'a ecclesiastica si mirenésca rugandu pre toti, cá se indemne ou totnadinsulu pre toti economii spre a'si asecura nu numai casele pe anulu intregu, ci si recolt'a pe este $^1/_2$ anu. Esperinti'a cea mai trista ne invétia, ca cele mai multe pericule de focu se intempla tómn'a. Sstanic'a reintia si posta de reasbunare pe alocurea, hrebouci'a si beti'a in mai multe casuri pregatescu locuitoriloru sórtea cea mai trista din lome. Nu le sunt de ajunsu calamitatile dilei, nu apasatórele contributiuni, ci trebue se'i mai ardia si foculu. Ce se dicemu de acea usiorat'ate de minte rudita cu nebuni'a de legatu, candu vedemu pe statea mii si milióne de ómeni ba si copii ardurosi jucandusse cu foculu din pipe si sugari p'intre fenuri, stoguri, in curti, in siura, p'intre vestminte si chartii in chilia si cancelarii, cá si cum s'aru juca cu alune séu bombóne; ce se dicemu de negrij'a criminala, ou care se lasa in manile prunciloru mici pa chiete intregi de aprinsióre? Primarii politii si toti deregatorii nu aru mai fi de ajunsu a supraveghé nenumeratele abusuri cate se comitu in dilele nóstre cu foculu. Éra candu privimu la locuintiele de lemnu coperite cu paie, ne vine se credemu, ca fatalismulu s'ar puté asemena in tóta privinti'a cu celu turcescu.

De candu s'a desfiintiatu legea aviticitatii si iobagia, mai multe dieci de mii tati de familia scin ca sunt proprietari pe mosi'a loru, ca nu'i mai scóte nimeni pe strate, ca ce cumpara cu bani este alu seu; muntii de pétra ne incungiura, pétr'a e relative eftina, caramid'a nu e scumpa, — cu tóte acestea focuma si intre munti vei afla fórte pucine case cladite din pétra. Sunt tieri in care e strinsu opritu a mai edifica din lemnu. Noi amu trebui se ascultamu si in acestu punctu de instinctulu conservarii nóstre si se edificamu din pétra, éra padurile se ni le crutiamu si precum amu mai disu de atatea ori, se ni le imultimu si se le punemu sub cea mai puterósa aparare a legiloru castigandu acestora valóre prin pedepse corespundietóre. Omulei este data mintea pentrucá se lupte si in contra elementeloru spre conservarea genului seu pentru totudeauna. Ar' trebui se conóscemu si noi odata, ca numai cu midilócele prin care ne-amu conservatu pana acuma, nu mai merge.

— Dela apele minerale din vecinele tienuturi aflamu, ca numerulu óspetiloru de bai s'a imultitu estimpu, cá in anii cei mai buni, inse mai totu numai din clasea midilocia. Déca proprietarii de prin pregiurulu acelora ape aru mai desbraca nepasarea si aru face in interesulu propriu incai atata catu facu sasii pentru vecinulu Zaizonu, atunci o multime de familii n'aru alerga oate 200 si 300 miluri de locu pe la alte ape omogene. Asié de ecs. sciutu este, ca apele dela Valcele (Elópatak) analisate corespundu in modu stralucitu la cele de Marienbad din Boemi'a si intrebuintiate intocma cá acestea au acelasi resultatu la emoroide, congestiune, obstructiuni, ficatu, splina etc. Dumnedieule, inse esta diferintia intre asiediementele uncia si ale ceilalte! Norocu mare, ca regulele introduse la Valcele sub absolutismu lasara cateva urme bune, care le naltia preste starea in care fusesera decadiute pana in an. 1850. Apele inse dela Valcele merita si voru merita purures, cá proprietarii se nu crutie spesele, ci se faca totulu spre a le naltiá renumele pre atata pre catu natur'a le a naltiatu preste altele multe. Mai multe case vechi nu merita numirea de locuintie omenesci, in altele sunt ferestrii si usi miserabile, incuieturi de nimicu, si totusi focu de scumpe, din causa ca nu se sjungu. Ale'a este prea mica, din care causa ar' trebui se se continue coperirea canalului pana diosu la baile calde. Localulu bailoru reci e prea preste measura micu, in catu ar' trebui se se mai faca unulu. Impregiurulu fantanei principale si pe strata in diosu pana la biseric'a romanésca nu mai merge fara pavagiu, séu incai o asternatur'a grósa petrisiu din vale. Politi'a locala ar' fi buna si activa, pentruca orice nemultiumiri ale publicului si ale particulariloru le asculta cu tóta bun'a vointia si se silesce a le delatura, sémana inse ca inaintea unoru proprietari si ospetari nu'si póte pastra destula acctoritate, pentruca anume necurati'a in unele curti e fórte scarbósa, bunaóra cá in ultiórele laturale jidovesci dela Iasi. Cativa proprietari tienu ingrijitori fórte nesiguri in casele loru, din care causa inca se intemplara si estimpu cateva furtori.—Ar' sta reu proprietariloru déca aru cauta numai la arend'a ce o tragu, ci alu loru interesu cere cá se mai dè si ei insii cu nasulu prin casele loru, pentruca este si punctu de onóre, éra nu numai de punga. —

Brasiovu 24 Iuliu v. Domnule Redactoru! In betran'a si multu stimat'a „Gaz. „Transilvaniei" mama tuturoru diarieloru romane, redigeata de Dvóstra cu stat'a talentu si patriotismu am vediutu cu mirare reprodusa o scrisióre a unui d. Sandu Buda séu Buda Sándor, advocatu indreptatitu, prin care se incérca autorulu a consiliá pe redactiunea lui „Magyar Polgár" de a nu mai reproduce articulii privitori la aperarea Romanismului in contra apasatoriloru lui cu cuventu, ca n'ar' fi resonamentulu vocii poporului romanu de dincolo de Carpati.

Cá romanu, dar' si cá redactore proprietariu alu diurnalului „Reform'a" asi trebui se facu mai multe intrebari dlui Buda Sándor, inse asfandume aici relegu aceste intrebari pentru alta data. — Pentru acuma fia de ajunsu a increditiá pe d. Buda Sándor, ca „Reform'a" sprigioita de publicu acum de 10 ani, déca si n'ar' esprima opiniunea regimului, ea totusi esprima simtiementele cele dureróse ale romaniloru de dincolo de Carpati, esprima orcandu compatimirea fratiloru pentru vitreg'a sórte a celoralalti frati. — Dóra nu va fi d. Buda Sándor asié de reu romanu, incatu se'i para reu, candu vede, ca natural'a simpatia a fratiloru pentru frati e in stare a misca tóte si cu totu dreptulu in favórea reabilitarii drepturiloru loru, care scotinduse din valóre arunca pe fratii nostri in strata desgoliti de orce dreptu politicu-nationalu, pre candu meritele loru pentru patria si tronu pretindu, cá se fia cu distinctiune tractati in semnu de inalta recunoscintia.

Catu pentru laudele, ce prodige d. B. S. diariului „Rom." remane, cá se le apretiuiésca redactiunea acelui stimabilu diuariu.

Mi facu inse o detoria a declará ca, „Reform'a“, a fostu in totu timpulu esistintiei sale politice de 10 ani si va fi si pe viitoriu aperatórea caldurósa si sincera a tuturoru natiunalitatiloru si ca n'a atacatu si nu va atacá decatu numai pe aceia, fia ministrii séu particulari, cari au cutezatu séu voru mai cutezá de a lucrá in contra acestui principiu secru si a loví interesele altei natiuni.

Convinsu, ca vei binevoi cu impartialitatea si dreptatea, ce ve caracterisa, a reproduce in diuariulu Dvóstra aceste linii in aperarea diuariului, ce am onóre a redactá ve rogu a primi incredintiarea simtimentelorn mele fratiesci si cordiale.

Alu Dvóstre vechiu stimatoriu
I. G. Valentinénu,
redactore alu „Reformei“.

Sibiiu 31 Iuliu. Din partea min. Ungariei pentru aperarea tierei s'a incunosciintiatu magistratulu de aici, cumca servitiulu militariu s'a redusu numai la 6 ani.

Ostasii, cari se inrolara pe temeiulu ordonatiunii imp. din 28 Sept. 1866, cari dealtmintrelea dupa legea vechia a intregirii armatei ar' fi fostu liberati, nu sunt conchiamati la servitiu militari dupa emisulu min. de resbelu din 25 Iuliu, pana de alta data. Intocma remane pe diosu si chiamarea la asentare a celoru obligati de asemenea categoria.

„H. Ztg.“ reportéza, ca in urm'a viscolului din 28 pe direptiunea Sibiiu-Clusiu s'a doboritu diosu 100 de stelpi dela telegrafu, din care causa depesiele pe vr'o cateva dile voru sufá impedecare. —

Clusiu 14 Iuniu 1867.

In protopopiatulu Clusiului, s'au finitu esamenele acestui anu scolasticu pe la tóte scólele popularie, si inca pe la unele mintene dupa Pasci. — Scól'a nóstra popularia din capitala, inse numai in Duminec'a trecuta (7 Iuliu a. c.) a facutu acestu secerisiu.

Causele, din cari pe unele locuri s'au datu esamenele asié de timpuriu, le póte ori cine sci. — Resultatulu, unde pruncii au frecventatu scól'a mai regulatu, a fostu imbucuratoriu. Ba in unele locuri, precum. Gelou, Feiurdu, Fenesiulu sassescu si Clusiu-Monosturu si in Felecau fórte multimitoriu.

E drepto, ca si directorii locali si acestoru scoli adica preotii respectivi 'si priocpu inalt'a chiamare de pastori sufletesci; ér' docentii inca si implinescu detoriá de educatori si instruitori. — Un'a numai le lipsésce invetatoriloru nostri, adica: Scienti'a didactica si a pedagogiei; apoi nu e mirare déca intr'unu protopopiatu cá alu nostru abia vei sflá 1—3 invetiatori, cari se poséda in catuva acésta scientie atatu de necesarie pentru astfelin de persóne!

Institutele preparandiali din Nasendu si Blasiu, inca sunt fórte departate de noi, prin urmare la tineri, carora lipsescu midilócele materiale, le e preste mana, ma chiaru imposibila cercetarea scelora.

Mai corespundiatoriu midilocu spre delaturarea acestui defectu n'ar puté fi altulu, decatu singuru scele, cá: maritulu ordinariatu metropolitanu se concéda cá docentele de aici din Clusiu, se póta deschide unu cursu privatu pedagogicu.

Ast'a s'ar puté face sub cari ve conditiuni de primire si pe langa prescrierea studieloru din partea acelui ordinariatu metropolitanu, ér' dupa absolvarea acestui cursu, tinerii respectivi se fia indetorati a depune esamenulu publicu de abilitate in institutulu preparandialu din Blasiu. Nime nu'si póte inchipuí cu cata inlesnire ar' puté bietii tineri mai seraci, dar' talentati, a o face acést'a aici in Clusiu, mai cu un'a, mai cu alta conditiune de sierbitiu!

Mai incolo ce se tiene de casele scolare din comunele acestui protopopiatu, apoi acelea numai in pucine locuri ne lipsescu, si mai cu séma in comunele mai mici si mai serace.

De catu tóte inse in privinti'a acést'a stamu mai reu noi romanii din Clusiu, pentruca aici, unde chiaru ar' trebui, nu esista edificiulu acest'a atatu necesariu pentru cresscérea si cultur'a natiunala a tenerei generatiuni.

Aci suntu mai la 200 pruncuti. La scóla inse ambla numai 30 multu 40. Prelegerile li se predau acestor'a intr'un'a din chiliele casei parochiale, carele fiindu de totu mica si angusta nici nu incapu mai multi. — Cu tóte acestea pana acum s'a facutu fórte pucinu, ba mai amu puté dice, ca nimica, in obiectulu acest'a.

Sfaturi multe, fapte pucine. — Omenii nostri s'au convinsu despre reulu, ce le au venitu loru si pana acum din acésta causa. Ei vedu, ca limb'a nóstra romana inca e dulce si fruc'a mósa, dar' ce folosu déca ei pana acum nici in casele loru n'au facutu intrebuintiare de ea. Prunciì loru candu vinu mai antaiu la scóla nu puté dice ca'su cei mai buni maghiaroni din capu pana intalpi.

Ce e dreptu, ca poporulu nostru de aici e fórte mestecatu cu celalte soiuri.

Romanu cu calvinu, si vice versa, apoi poloni rusinéci si mai sciu Ddieu ce.

Pastorii nostri sufletesci i dogenescu si i invétia destulu, dar' „cine ce invétia, mórtea'lu deavétia“.

Deci noi Clusienii, déca voimu cá se nu mai figuramu si pe viitoriu numai cá uneltele si batjocur'a concetatieniloru nostri, prin urmare si batjocur'a concetatieniloru nostri, prin urmare déca voimu cá se ne putemu numí romani adevérati, si cá atari se potemu imbraciosiá aici totu feliulu de meserii, la cari ni se imbia cea totu feliulu de meserii, la cari ni se imbia cea totu mai buna ocasiune, — apoi trebuimu se ne ridicamu séu celu pucinu se cumparamu o casa de scóla, care asié dicundu se sierbésca de modelu si fratiloru nostri dela sate.

Si, fiinduca poporulu nostru cea mai mare parte, sta din dileri, sierbitori etc. si fórte puciniómeni cu stare mai buna, pentru aceea scopulu — neavendu nici ceva fondu — nu se póte ajunge de catu prin infiintiarea unei co lecte asié dicundu caritative, dela care nici unu romanu transilvanu, credu, ca nu siaru retrage denariulu. Cu atatu mai vertosu, ca cu timpu o astfeliu de scóla bine organisata, s'ar puté straformá intr'un'a primaria, séu dóra si reala fara de care romanii nu mai potu remané pe la cetati. La lucru dar' cu totii si Ddieu va fi cu noi, ér' ómenii cei buni ne voru ajutá!

Iacobu Muresianu,
docente gr. catolicu in Clusiu.

M. Ulor'a de susu 16/28 Iuliu.

Prea stimate Domnule Redactoru!

In 11/23 l. c. in comun'a M. Ulor'a de susu, comitatulu Albei inferióre, cerculu Muresiu Uiorei, esandusse unu focu cumplitu in miresiu Uiorei, esandusse unu focu cumplitu in miresiu Uiorei, esandusse unu focu cumplitu in mi

mai ocupá acum diurnalele, mai vertosu „Hon“ si cu espresiuni de temere, ca representantii'a dincolo de Lait'a nu va primi elaboratulu maghiaru pentru causele comune, si se intrébla, ca atunci óre ce va mai urmá? — De o parte „Hon“ se esprima, ca vré auccesulu invoiri, er' de alta parte sapa necontenitu la grop'a acelei invoiri. — Se nu se amagésca inse cineva cu procederea partiteloru maghiare, ca-ce si'steng'a cu „Hon“ in fronte sufla totu intr'unu cornu cu partit'a lui Deák, numai catu asié sunt impartite rolele loru, ca prin opusetiune se se póta castigá cu unu respectu mai multu, care se traga mai tare cumpan'a Ungariei intru a estórce drepturi mai multe dela nemti, ér' in fondu, care e esercitarea suprematiei si tragerea tuturoru binefaciaioru si oficialoru la sine, in fondulu acest'a sunt tóte partitele de unulu si acelasi principiu; ma chiaru neci partit'a democratica maghiara nu e mai buna, pentruca si ea e esclusivista si spera numai democratismulu maghiaru facia cu ochlocratii si oligarchii.

— Restantiele cele mari in adunarea contributiunii se voru stórce prin esecutiune. Magistratulu din Pest'a a si decisu, cá dupa o provocare de 8 dile se se incépa cu esecutiunea. —

„Conc.“ Ni se scrie dela Urbea mare cum ca Illst. S'a dlu episc. gr. cat. Pap Szilagyi a sositu dela Roma in deplina sanetate. Totu acel'a corespundinte ne aduce scirea imbucuratoria, cumca din partea ministeriului ungarescu nu s'a facutu nici unu pasu la scaunulu de la Rom'a pentru a se da Esc. sale dlui Metropolitu Al. St. Siulutiu coadjutoriu, deci faim'a ce se latise in Blasiu cum ca Rvdisa. dnu Canonicu Const. Papfalvi ar' fi desemnatu de coadjutoru, este nefundata. Interpelarea dloi deputatu Romanu, ce a facut'o in objeptulu acest'a dara totusi a avutu resultatu practicu in mani'a intieleptului corespundinte alu „Albinei,“ care voi cu tóta tari'a a aretá nedibaci'a domnului interpelante, si in contra opiniunii publice a detrage din insemnetatea interpelatiunii. Noi inca atunci am fostu afirmatu, ca coadjutoru nu se póte da nici unui episcopu fara invoirea capitulului si dorintiei episcopului respectivu. Rom'a se vede ca observéza legile canonice.

CROATI'A. Zagrabi'a. In 28 se tienú serbarea deschiderii academiei sudslavice prin marele barbatu nationalu eppulu Strosmeyer, care decurse cu o seriositate exemplara. Demonstratiuni entusiastice nationale se voru schimbá numai din ochi, fiinduca reunionile loru, cari vreau a luá parte la scésta solenitate sunt avisate de politia, ca se nu cuteze a face neci o demonstratiune, ca-ci se voru opri déca nu voru avé licenti'a dela politia —

In Dj a c o v a r s'au inceputu cu 110 fl. a se face colecte pentru veduvele si orfanii din 1848. — Intre preotimea catolica si ortodoxa din Croato-Slavoni'a s'a pusu la cale de catra unionisti (Pest'a) agitatiuni pentru si desbiná in tendintiele nationali, cá atunci unionistii se póta lucrá in turbure, inse preotii respectivi se léga intre sine cu juramentu si blastemu, cá se tiena una in causa'a nationala, acum cá neci odata inaltiandose mai pre susu de orce animositati religionarie, care n'au de a face cu interesele nationale. Esemplele atragu, ele sunntu de imitatu! —

In Fiume demisionarile neonionistiloru numai incetéza. Dela cancelari'a croato-slavona a sositu acum le ordinariatulu din Zengg unu mandatu cá se se scótia din servitiu si canonicului si paroculu din Novi, paroculu din Grobnik si Draga totu cá agitatori. — „Zukunft“, care scrie acést'a inchiaiu cu urmatórea epifonema séu eschismare sententiósa: „O regatu triunito! Unde si candu si pecatoitu tu intr'atata in contra monarchiei, de te tractéza asié??? Au dóra in anulu 1848? Déca e asié, apoi scimu, ce avemu de a face pe viitoriu. Ar' avé hazu, candu ar' ajunge si preotimea suptu varg'a unionistica, ca atunci s'ar satura barbosii cei ce'si adóra idolulu predilectiuniloru fusioniste.“ —

AUSTRI'A INFER. Vien'a. Scimu, ca cu siedinti'a din 25 Iuliu se amanà senatulu imp. Acum „Wanderer“ scrie, ca la amanare s'a incungiuratu espresiunea acést'a si pres. a escusatu, ca intrerumperea siedintieloru se face numai de acea, ca ar' lipsi propuneri si obiecte de consultare. Deci se se concéda timpu comisiuniloru si inca timpu de ajunsu pentru de a prepará materialu pentru consultari. Nemtii fura circumspecti, pentruca se grabira de primira cu intiéla proiectele venite d. e. si legea de reuniune, care pretindea o discusiune mai indelungata.

Deputationile se voru aduna in localulu fóstei cancelaria cam intre 4—8 Iuliu, numai de n'ar pastrá secretu la consultari, pentruca se lucra si de pelea provincieloru respective, care ince ar' fi se'si dè opiniunea.

— Despre primirea Sultanului. Se scrie, ca Mai. Sa imp. a bineventatu pe Sultanulu prin Fuad-Pasia cá talmaciu cu cuvintele: „Bine si venitu in capital'a Mea.“ Sultanulu multiamí totu prin Fuad-Pasia. Dela curtea trenului, unde fù primirea intr'o oslésca galanta Sultanulu deadrépt'a, Mai. Sa deasteng'a facisin cu Mai. Sa siedeo urmatoriulu pe tronulu turcescu si talmaciitoriulu Sultanului Kiamil-Bey; asié urmati de alte 3 calesci de curte cate cu 6 cai si de unu maro numeru de altele mersera deadreptulu la Schönbrunn, unde fù primitu cu cantarea imnului turcescu. Archiducii si alti membri ai familiei la incepututu scarei, ér' la capulu scarei maiestrii de curte, cameratii, maresialii de curte si ceremonierii. Dineau'a constete numai din archiduci. Acesta e alu 32-lea Sultanu din semiti'a lui Osmanu, care visità cabinete europene ocolindu pe Prusi'a. Sunt mai 200 ani de candu turculu asedià Vien'a, in care adi se afla cá óspe primitu cu amicabilitate. —

— MSC. disponibilu c. Foliott de Crenneville la cererea sa fù pensionatu cu caracteru de generalu de cavaleria. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Causa vagabunditoru celoru 10 aruncati in Dunare la Galati, care facù atat'a sfara, reclamari si imputari diplomatice, dede ocasiune a se scote la lumina prin cercetari strinse neadeverulu respanditu, cumca romanii ar' fi esercetatu o astutetiu de barbaria; informatiuni positive, cercetari conscientióse, mai multe acte justificative si resultatulu comisiunei esmise de guberniu dovedescu ca pe numitii 10 vagabundi tramisi fiindu la recunsitiunea prefecturei din Jasi, prefectura de Galati i-a imbarcatu si strapusu la malulu dedincolo alu Dunarii pe teritoriulu otomanu in apropriarea unei catenele turcesci, ca prefectulu de Jasi a fostu obligatu a satisface cererei prorumrélui de acolo de a esecutá espulsarea acelor individi declarati vagabundi prin sentintia judecatorésca, ca deregatoriile acestea n'au facutu alta decatu sieu implinitu strict'a dotiu. Cau'a acésta e o causa fórte importanta, de acea o esploatamu si noi dupa acte mai pe largu:

Vagabundii erá transportati in 30 Iuniu, fura readusi in 1a Iuliu de o barca turcésca si depusi pe ascunsu pe malulu romanu. Comand'a romana a punctului acestuia ei reconduse ér' pe malulu otomanu in 1a Iuliu. In 2 Iuliu pe la 11 óre inainte de amédia vine o barca turcésca condusa de cativa soldati turci cu mai multi evrei intrensa, se apropia de malulu romanu in dreptulu sentinelei dela punctu. Sentinel'a le dise dupa detoria, se nu se apropie. „Atunci barc'a turcésca se apropie de una alta barca turcésca. Unulu din soldatii turci, care parea a fi oficiaru, se dete josu din barca, si merse dreptu la cancelaria comandei nóstre de punctu; acolo intalni mai antaiu pe Balanescu, secretariulu, apoi pe locotenentulu Constantinu Georgiu, comandantele punctului, si prin medilocirea unui supusu straiinu Dima Greeu ca talmaciu, le declara ca, turcii nu potu se primésca pe teritoriulu loru pe vagabundii ce li s'au tramisu, si ca pentru acesa élu 'i-a si adusu inapoi. Comandantele romanu il respunse ca, nici denselu nu póte sei reprimésca, ca pe unii ce sunt espulsati in virtutea unei sentintie judiciare. Atunci turculu parasesce cancelari'a, si dupa una mica escursiune in orasiu, se reintórce la punctu, repeta aceasi propunere, si dupa refusulu comandantelui, ese superatu, se intórce la Dunare, reintra in barca si, furiosu, da ordinu se imbuga barca la adencu, strigandu evreilorn ce se aflau intr'ensa: sictir, esiti afara, astutetiu, in timpu ce barc'a insintá spre malulu turcescu, soldatii turci incepura a arunca pe evrei in apa unulu cate unulu.

Optu insi scapara, éra doui se inecara in apa.

Cei scapati esira din Dunare fara cea mai mica impotrivire fia din partea sentinelei fia din partea numerósiloru spectatori de pe malulu romanu.

Negresitu erá una datoria de umanitate a scapa in pericolulu mortii pe oci aruncati in Dunare; déra unadata scapati, legea cerea cá se nu se dè drumulu acestoru individi declarati vagabundi: cu tóte acestea, autoritatile nóstre anca din acelu momentu ii lasara liberi si ei condusera la spitalulu evreescu unde se afla si acum senatori si in deplina libertate.

Acestea fapte se petrecura dina mare in ochii lumei. Tota lumea este unanima in a le nara asia precum in adeveru se petrecura si precum le narsmu si noi. Depunerile martoriloru, indigeni si straini, romani, austriaci, greci si altii, dupa sciintie positive ce avemu, nu infacisiéza cea mei mica contradicere. Dein optu avrei scapati din Dunare, si cari se afla acum, precum diseramu, in spitalulu evreescu, si cei deantai arata impregiurarile faptului intocmai precum se petrecura; si anume arata catu de bine fura primiti din partea soldatilor romani. Visum repertum alu doctorului din 3 Iuliu, constata ca cadavrulu nu infaciséza nici unu semnu de violintia peste totu trupulu, ci numai semnele inecaciunei din care au muritu. De unde se vede ca insisi turcii aruncandu pe evrei in Dunare, nu statu si lovise, estu i impingeau afara din barca.

Intr'acea tota in 2 Iulie unu Marinoviciu, agentu alu companiei austriace „Lloyd“ avù cutezarea a respandi prin presa in totu orasiulu in sute de foi volante inegrindu auctoritatea competinta ce incepuse instructiunea causei, atribuindui nepasarea la unu actu asia cruntu.

Consululu austriacu cu agentulu vapóreloru austriace au facutu cercetare despre afer'a acést'a prin ascultarea si jurarea martoriloru, care cercetare necumpetenta a fostu de natura a aruncá despretiu asupra autoritatiloru romane, si din cercetarea austriaca se dice, ca ar' fi resultatu, ca nu turcii ci romanii ar' fi culpabili la inecarea evreiloru, inse chiaru Marinoviciu in 3 Iuliu aduce la cunoscinti'a publica prin alte foi volante, ca a fostu reu informatu in privinti'a detaileloru din 1-a publicstione, dupa reportulu comisiunei numite de guvernu.

Consululu Austriei, alu Franciei, alu Marei Britanici, alu Italiei, v. consululu Prusiei, consululu Rusiei, intr'o scrisóre solidaria suscrisa, tramisesera la autoritatile romane o nota, in care le imputá, ca soldatii romani dusera pe vagabundi intr'o insula nelocuita si inecata de apa si-ii aruncara in mocirla ér' turcii ii scósera de acolo si ii adusera in Galatiu, unde vrura se'i inchida la corpulu de garda situatu insintea capitanului cortului, inse soldatii romani ii impinsera in apa cu lovituri de pusca si de baionete. Doi evrei amenintiati de baionete cautara a scapá in baro'a turcésca, dar' nu potura si se inecara, fara cá gard'a romana se fi incercatu si scapá, pe candu barc'a turcésca se departase.

„Nu scimu“, dicu consulii, „déca printre acesti israeliti se afla vreunu straiinu, dara in faci'a persecutiunei notorie, alu carei obiectu sunt israelitii in acésta tiéra, noi credemu cá o datoria a nóstra rigurósa de a protestá tare in numele guvernului ce representamu aci, contra acestui actu de barbaria, a carui responsabilitate o lasamu cu totulu asupra dtale dle prefectu si asupra autoritatii superiore in faci'a lumei civilisate.

Primiti, dle prefectu, etc.“

Din comisiunea cercetatóre inse a esitu, ca adeverulu a fostu desnaturatu prin dd. consuli, cari luá in aperare pe turci in contra romaniloro, pre candu tóta lumea si insisi evreii aretara, cumca turcii iau aruncatu in Dunare si ce soldatii si alti romani de pe malu ei scapara, ér' soldatii romani neci ca erá armati. Despre aceste urméza protocolulu comisiunii asié:

„Limb'a si tonulu acestei note este neusitatu. Incompetinti'a domniloru consuli, smesteculu domniloru intr'o afacere ce nu'i priviea, este de multu timpu fara esemplu. Éra grav'a incolpare ce se arunca nu numai asupra soldatiloru nostri si asupra prefecturei, dara pana si asupra guvernului si asupra tierei intregi, pentru o fapta seversita de turci, este in adeveru fara esemplu din partea unoru consuli comerciali, cu atatu mai vertosu, ca individii in cestiune nici se pretindu a fi supusi ai dloru. Asemenea note nu scimu, déca ar' puté fi subscrise chiaru de nesce agenti diplomatici. Nesocitutidinea celoru cuprinse in nota, este atatu de palpabila incatu dupa sicurele informatiuni ce culesesemu, unii din dnii consuli singuri recunoscu acum, ca subscrierea dloru a fostu pri-

pita; si avemu temeiu de a crede, ca peste pucinu, mai bine informati, totu voru reveni asupra notei dloru. Dara ceea ce este mai gravo pe langa tonulu notei si necasatitudinile cuprinse intr'ensa'a, e ca totu in momentulu in care a primit'o d. prefectu, asta nota c'á cunoscuta prin tóte locurile publice ale Galatiloru, re-spandita de jidani, precum se vede din alaturat'a sub liter'a E, dovada. Asemenea urmare a fostu de natura a aduce mare scadere si despretiu autoritatiloru nóstre, mai alesu in momentulu, in care justiti'a si administratiunea erau ocupate cu descoperirea adeverului. — Responsulu dlui prefectu la acésta nota, alaturata sub liter'a F, ni s'a parutu plinu de adeveru si de demnitate.

Precum se vede din alaturat'a dovéda sub liter'a G, in sér'a diei de 5 Iuliu, pe candu justiti'a nóstra informá, unu evreu, strainu, Moisi Pomeraz, umblá prin barcele grecesci, cu scopu de a indemná si a corumpe pe ómenii acelora vase, c'á la ori ce cercetare ce s'aru face, ei se arate ca soldatii romani, éra nu turcii, au incatu pe evrei in Dunare.

Pe candu ne aflámu noi in Galatiu, vineri in 7 Iuliu, judecatorulu de instructiune cita inaintea sa, prin citatiune formala, de d. Marinoviciu, agentulu vapóreloru Lloyd, supusu austriacu. Acestu d. Marinoviciu, cu o rara necuviintia, tramise dlui judecatoru respunsu verbalu prin aprodulu ce'i dusese citatiunea, dicundu, c'á se via d. judecatoru acasa la dlui spre a'i face interogatoru, ca-ci dumnialui, Marinoviciu, nu póte se mérga la d. judecatoru. Atunci d. judecatoru, conformu legei, dete mandatu de aducere. Agentulu judecatorescu insarcinatu cu esecutarea acestui mandatu, nu mai gasi acasa pe domnulu Marinoviciu; dumnialui dosise la d. consulu austriacu, de unde astéptandu'lu in desiertu, d. agentu judecatorescu repórta formalu judecatorului instructoru, ca se afla in imposibilitate de a esecutá mandatulu judecatorescu.

In diu'a urmatóre, sambata, d. judecatoru se pomeni cu o nota din partea consulului, prin care d. consulu declara, ca de va fi trebuintia, va tramite dlui la tribunalu pe d. Marinovicio impreuna cu dragomanulu. — Aci cauta a insemná, ca mandatele judecatoresci nu se esecuta prin dnii consuli, ci prin agentii judecatoresci anume designati de lege; éra dragomanii, c'á veri ce alta facia straina nu potu dupa lege se asiste in instructiunea unei cause criminale. Astfeliu, not'a acestui d. consulu este o interventiune in justiti'a tierei si o impotrivire indirecta, dara manifesta la mandatele judecatoresci cele mai legale. Din nenorocire, neinfacisiarea dlui Marinovicio inaintea judecatorului de instructiune, pe catu scimu, nu potu se impedice cursulu instructiunei; judecatorulu a gasitu in tipografia insusi originalulu manuscriptu alu publicationei domnului Marinoviciu; faptele inca sunt destulu de constatate prin totu felulu de dovedi si fara depunerea dlui Marinoviciu.

Cu tóte aceste neaudite si neertate pedici si ilegale amestecuri adeverulu, speramu, are se se lamurésca in tóta evidenti'a sa; multumita inteligentiei si fermetatii autoritatiloru nóstre din Galatiu.

Meritulu acestoru barbati e recunoscutu de toti. Prefectulu este unu barbatu nu numai de una inteligentia alésa si de una probilitate mai presusu de veri ce banuiéla, dara si de o afabilitate si o portare exemplara. In frontea tribunalului se afla unu doctoru in legi, judecatorulu de instructiune de asemenea este doctoru in legi; primulu procuroru este unu omu de legi care functionéza de mai multi ani pe la mai multe instantie cu deplina multiumire a tuturoru. Toti locuitorii din Galatiu si districtu, de tóte starile si partitele, insisi strainii de acolo, nu arata de catu laude si multiumiri pentru administratiunea si justiti'a din Galatiu. Cauta inse a martorisi, ca prefectulu si judecatorulu acestui judeciu, de si sunt barbatii cei mai moderati, nu totudesun'a potu se faca totu felulu de concesiuni nepermise de legi pretentiuniloru unoru dnii consuli, cari sub alti prefecti, se deprinsesera de a dirige administratiunea aprópe de dloru in locu lu ministrului din Bucuresci si a prefectului din Galatiu.

Datu, e Galatiu 8 Iuliu 1867. Subscrisu

Presedintele comisiei si membri comisiunei.

A. Papiu Ilarianu, procuroru generalu la inalt'a curte de casatiune si justitia.

S. A. Mihalescu, directoru generale alu minist. de interne.

Locot. colonelu A. Yarka.“

Acésta causa e o causa celebra, care prin impartialitatea si inteligenti'a magistratiloru séu judecatoriloru competinti va lamuri adeverulu si va indepartá si amestecuriu strainu in justiti'a tierei. Se crede, ca guvernulu romanu va cere, cá diisi consuli se recunósca, ca au trecutu preste competinti'a loru si le va midiloci rechiamarea reabilitandu cuvenit'a stima a starii de civilisatiune, care caracteriséza pe romani. — Actulu comisiunei in regu si tóte documentele se afla in „Rom.“ publicate. —

Contribuiri fratiesci.

Prin redactiunea Gazetei s'a medilocitu in favórea scólei si a besericei dela Cernatu din Secuime urmatórele colecte si oferte marisimóse si demne de tóta stim'a si recunosciinti'a, care pusera in stare pe fratii respectivi a'si terminá opulu inceputu:

Anastasie Melenti din Cahulu 1 galbenu, Toma Matasariu din Broscosesci 12 lei, Elena Matasariu din Broscosesci 12 lei, Ioane Babelu din Broscosesci 1 galb. (neplatitu), Iconomulu Dumitru din Carpesci 6 lei 16 par., Nic. Panaiotopolu din Greceni 12 lei, Lambru Alevra din Constaglia 12, Georgiu Blucosi din Cahulu 24 lei, P. Davidoglu din Vadu-Idacu 1 galb., Georgiu Ioanide din Braila 2 galb., Georgiu Crani din Pelin'a 1 galb., Ant. Davidoglu din Toceni 2 galb., Ioane G. Palamaris din Toceni 1 galb., Issia Ohanoff din Tighecu 2 galb., Al. Ecsarchu din Cupencu 1 galb. (neplatitu), Andr. Spira Pauli din Iasi 2 galb., Const. Adam din Husi 1 galb., Nic. Ivanu din Cahulu 18 lei, Dem. Chiriacu din Cahulu 18 lei, Georg. Procopiu din Galatiu 14 lei; Vas. Botezatu din Cahulu 14 lei. Sum'a 20 galbeni, 6 lei si 16 parale; 22 — douadieci si doi galbeni — s'au incasatu dela representantii'a teatrala data la 12 Dec. 1866, in care au jucatu cá actori persónele urmatóre:

Din clas'a militariloru: Dra Smarand'a Paladi, Dra Aneta Belentelu. Din clas'a preotiloru: Dr. Elisa Canta; din clas'a profesoriloru: dd. Vasile Cucu si Costache Handoca; din clas'a amploiatiloru: dd. Anastasie Melenti, Georgiu Vidra, Lascu Dimitriu, Vasile Stefanescu, Vas. Pandelescu, Nic. Bujorénu, Nic. Ionnu, Cost. Resu si Cost. Michailénu, cari bani incasanduse de susemnatulu si dupace s'au trecutu tóte spesele cu resultatulu: Sum'a de 22 galbeni in bineficiulu besericei, care s'au trecutu in finitulu acestei liste (cu totu 44 galb.).

Vomu contribui toti din tóte partile si pentru academi'a romana de drepturi si scól'a agronomica numai se continuamu totu lucrulu mai cu seriositate. —

Anastasie Melenti.

Necrologu.

Margau Iuniu. In 29 Maiu pre la 7 óre demanétia se mutá la celea eterna piulu si meritatulu parochu em. alu Margaului **Senior Ioane Unguru** in etate de 67 ani, ér' alu preotiei alu 33-lea.

Meritele acestui raru preotu, pre langa aceea ca au datu pruncilloru sei un'a educatiune cesemplare — mai sunt si acestea — ca-ce dinsulu in decursulu celoru 18 ani s'a luptatu cu posesorii ne'ncetatu, cu cei mari din preginu pentru padurile din hotarulu Margaului, ce se nesuiescu ale rapi din manile miserului poporu. Dinsulu cu unu zelu si iubire nespusa catra turm'a incredintiata pastorirei sale s'a pusu de multeori in pericliu si au provediut'o si cu acestu factoru necesariu, rusinandu pre inimici. — Repausatulu s'a consacratu cu totulu spre binele si fericirea turmei sale, pana ce in urma obositu de adencmele betranetie si infrantu de lupte grele adormi in Domnulu. Deplangulu fiii sei de impreuna cu doiósa loru mama precum si toti poporenii, cá pre unu parente blandu si bunu, ca-ci inte'ensulu s'a lipsitu de unu preotu pietosu care erá paratu totudesauna a sucurge indigitenciloru loru spirituale. Ma si preotimea prin mórtea dinsului au perdutu unu confrate zelosu in portarea sarcineloru pastorale.

Osementelei fericite s'au asiediatu la cas'a eternitatiei in 1 Iuniu cu una solemnitate alésa recerruta unui preotu. Fia'i repausulu linu si memori'a eterna! — Din Nr. 47.

TABLA TOMULUI III.

Literatura. I. Documente Ms. din Archivulu secretu din Berlinu.

1. Pentru Raresiu; Tractatulu si Obligatiunile, cu Ioachimu Electoriulu, la 1542; precum si alte documente relative, posterióre 7—45.

2. Documente relative la istori'a lui Michaiu V. 52—72.

3. Documente relative la viéti'a si mórtea in esiliu a lui Ion Giorgiu-Stefanu W. 63—104.

4. Documente despre Principele Radu Cantacuzinu 105—119.

II. Reichersdorf, Chorograf. Moldaviei. 1541 121—144.

III. Aut. Verentiu, despre espeditiunea lui Solimanu in Moldavia asupra lui Petru; si de spre starea Transilvaniei, Moldaviei, si a tieriei Roman. 145—182.

IV. Ph. Avril, Caletorla prin Moldavia, pre la 1689. 183—192.

V. Anafora despre Cigani, dela 1766, comunicata de Pr. Al. Cantacuzinu 193—196.

VI. Cetatea Troesmisa, Inscriptiuni, de Lauianu 197—202.

VII. Gorecki, Resbel. lui Ion voda. 203—252.

VIII. Lasicki, Istrarea Polonilorn in Moldavia cu Bogdanu voda, 1566. 273—286.

X. H. Kirchbach, Ivonias (Disertatiune despre Ion voda), 1686. 287—295.

XI. Horja und Klotsha, descrierea rescólei Romaniloru din Transilvani'a dela 1784, de unu Anonimu 297—340.

XII. G. M. Umetändlicher Berich, Relatiune despre turburarile dela 1784. 341—349.

XIII. Sciri despre rescól'a lui Horia, culese de Nicu Balcescu, din diarie francese contimpurane; comunicate de D. A. Odobescu 351—364.

XIV. Acta et Relationes, acte si relatiuni despre rescól'a lui Horia, Ms. comunicatu de D. Al. Murnzaschi. 365—405.

Facsimile, Portrete si Desemne.

La pag. 16, subscrierea, precum si unu fragmentu, din tractatulu lui Petru Raresiu, facsimilate.

La pag. 73, portretele lui Giurgiu-Stefanu, si Constantinu Sierbanu W. litografiate.

La pag. 134, Charta Moldaviei dela 1541, dupa editiunea dela 1595.

La pag. 205, Banulu lui Ion voda, litografiatu.

La pag. 297. 1) Silhuetele lui Horia, Closca si Crisianu, impreuna cu sigilulu si insemnele lui Horia, dupa cartea Horja und Klotska. 2) Silhuetele lui Horia si Closca; dupa editiunea originale, din colectiunea nóstra. 3) Silhuetele lui Horia, Closca si Crisianu; dupa editiunea originale din colectiunea nóstra. 4) Prinderea lui Horia si Closca, din colectiunea Dlui A. Hurmuzachi. 5) Horia si Closca, in inchisória, din colectiunea D. A. Hurmuzachi

La librari'a Socecu in Bucuresci se póte avé tom. I, II si III. complete; se potu face abonamente si la tom. IV. Éra in Transilvani'a la libraria Filtsch in Sibiiu.

Nu se primescu abonamente pre o jumetate de anu, ci numai pre unu anu (unu tomu) intregu.

Subscrisulu amu onóre a aduce la cunoscintia publica, cumca in urm'a denumirei, — prin decisiunea decretala a inaltei cancelarie aulico-transilvane ddto. 9 Ianuariu 1867 Nr. 5430/1866 — cu locuintia in Clusiu, mi-amu inceputu activitatea advocatiala, si amu deschisu cancelaria spre acésta in strat'a ungurésca din laintru in cas'a sub Nr. 425.

Alesiu Pappu,
advocatu.

1—3 pl.

Cursurile la bursa in 2. Aug. 1867 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	6 fl. 7 cr. v.
Augsburg	—	—	124 „ 25 „

Redactoru respundietoru
JACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
JOANE GÖTT si fiiu HENRICU.